

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Michala Tykvy „*Midgard: Etnografie metalového baru*“. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2024, 65 s. včetně příloh

Michal Tykva se ve své bakalářské práci zabývá tématem sociální konstrukce subkulturních míst. S využitím teoretických konceptů antropologie prostorů a míst (Lefebvre, Augé, Oldenburg) na straně jedné a subkulturních studií (Fine a Kleinman, Thornton, Kahn-Harris, Heřmanský a Novotná) na straně druhé se pokouší porozumět tomuto procesu v prostředí metalového baru Midgard nalézajícím se v pražských Nuslích.

Teoretické ukotvení práce (s. 9-23) je zpracováno přehledně do tří podkapitol. V prvních dvou autor předkládá koncepty, o které bude svou práci opírat – nejprve model sociální konstrukce prostoru a teorii třetího místa a následně symbolicko-interakcionistický model subkultur, koncept subkulturního kapitálu a relační přístup studia subkultur. Ve třetí části (s. 21-23) se pokouší o „zamyšlení nad průsečíky výše popsaných konceptů antropologického výzkumu místa a studia subkultur“ (s. 21) a vytvoření syntézy, která by mu poskytla pevný teoretický rámec. Je otázkou, zda by tato syntéza nebyla ještě přesvědčivější, kdyby ji podpořil i empirickými daty a prezentoval až v závěru, nicméně svou funkci plní dostatečně a je třeba ocenit už samotný fakt, že se o ni autor vůbec pokusil.

Po metodologické stránce práci považuji za zvládnutou na výbornou. Volba i následná aplikace metodologických postupů je nejen dobře popsána, ale také reflektována, včetně vlastní situovanosti autora a diskuse etických aspektů výzkumu. Doplnit by snad bylo ještě možné údaj o tom, kolikrát autor terén navštívil a kolik času v něm strávil, ale to je již spíše hnidopišství.

Jádro práce představuje empirická část (s. 30-60), rozdělená celkem do devíti podkapitol, které pojednávají rozmanité aspekty zkoumaného terénu. Etnografický popis, který zde autor předkládá je čtivý, detailní a evokující. Autor však nezůstává u pouhého popisu, ale integrálně jej propojuje s interpretacemi založenými na představených teoretických východiscích. I v tomto ohledu tak práce prokazuje svoje kvality.

Přes to je to právě tato kapitola, k níž mám nejvíce připomínek. Jakkoliv je nezpochybnitelné, že je práce založena na etnografickém výzkumu, samotná data prezentuje spíše sporadicky, zejména co se pozorování týče. I přes zmiňovanou detailnost popisů se v práci nachází pasáže, kde details absentují, ačkoliv by mohly přinést další vhled do zkoumané problematiky (např. charakter vědomostně-picích her, s. 46, či povaha zachycených historek, s. 52).

Některé podkapitoly se do značné míry odchyľují od svého tématu a působí tak poněkud nesourodě – podkapitola 3.4 věnovaná projevům participace návštěvníků v metalové subkultuře (s. 40-43) se ze značné části zabývá spíše otázkou identifikace informátorů s metalovou subkulturou, podobně podkapitola 3.7 pojednávající interakce mezi návštěvníky (s. 49-54) se z velké části věnuje jejich individuálním zálibám (což by mnohem lépe korespondovalo s obsahem podkapitoly 3.5).

V podkapitole věnované syntéze metalu a fantasy (s. 43-49) není důsledně rozlišováno mezi motivy středověkými/pohanskými a motivy fantasy, stejně jako je ve výčtu metalových subžánrů s vazbou na fantasy opomenut zcela zásadní subžánr power metalu. Také některé interpretace nemají vždy oporu v textu – např. není jasné, jak si návštěvníci spojují metal a fantasy s otevřeností (s. 48).

V závěru práce (s. 60-63) ale dává autor explicitní odpovědi na výzkumné otázky a shrnuje hlavní zjištění, přičemž se ani zde nevyhýbá dialogu s teoretickou literaturou. Jeho odpovědi přitom důsledně vycházejí z empirických zjištění, prezentovaných v empirické části práce. Je však

trochu škoda, že závěr opomíjí zahrnutí také hmotných aspektů (podkapitola 3.1) a soundscape (podkapitola 3.2).

Po formální stránce je práce zpracována kvalitně, je téměř bez překlepů a gramatických chyb. Obsahuje také veškeré formální náležitosti. Jediným nedostatkem jsou chyby v bibliografii, kde jsou bibliografické údaje neúplné (Fine a Kleinman či Thornton) či zcela chybějící (Samuels, Meintjes, Ochoa a Porcello), a zcela sladěna není ani formálně (chybějící kurzíva). Poznámkový aparát je ale jinak veden spolehlivě. Práci doplňuje obrazová příloha, která není nikterak samoúčelná, ale je integrálně začleněna do výkladu.

Z pozice vedoucího práce bych také rád ocenil autorovu samostatnost, s níž k práci přistoupil. Práci konzultoval primárně v okamžiku jejího zrodu, aby mi pak představil už v podstatě hotový výsledek. Pokud by byl samostatný o něco méně a práci konzultoval i v průběhu výzkumu a jejího psaní, řadu nedostatků by bylo snadné odstranit. Na druhou stranu takto je práce skutečně jeho dílem.

Michal Tykva prokázal schopnost samostatné realizace etnografického výzkumu a jeho interpretace v kontextu antropologie místa a subkulturních studií. I přes řadu připomínek se domnívám, že práce jednoznačně splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnocení na pomezí **výborně a velmi dobře** v závislosti na průběhu obhajoby.

V jejím rámci by mne pak zajímaly odpovědi na následující otázky:

- 1) Autor v práci ukazuje, jak je metalový bar sociálně konstruován. Co ale dělá podle jeho výzkumu metalový bar metalovým?
- 2) V textu práce a také v závěru (s. 60) autor hovoří o třech typech napojení na metalovou subkulturu – hudebním, společenském a stylovém. Jak by autor definoval společenské napojení? Jaký vztah autor vidí mezi společenským napojením a konceptem slabých vazeb (Fine a Kleinman)?
- 3) V části věnované syntéze obou teoretických rámců autor postuluje Oldenburgovo třetí místo jako antitezi Bourdieuho sociálního pole. Zároveň třetí místo vnímá jako vhodné prostředí pro ustanovování subkulturního kapitálu. Pokud však subkulturní kapitál předpokládá existenci sociálního pole, v němž dochází k vyjednávání pozic, jak lze nahlížet vztah mezi sociálním kapitálem, třetím místem a sociálním polem?
- 4) V závěru (s. 62) autor označuje konkrétní prostorové praktiky (Lefebvre) za součást všední roviny subkulturního kapitálu (Kahn-Harris). Znamená to, že prostor metalového baru je ustanovován skrze subkulturní kapitál? Či konkrétněji, jaký panuje ve zkoumaném terénu vztah mezi prostorovými praktikami a subkulturním kapitálem?

V Praze 8. 9. 2024

Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.